

נולדה ב - 9.12.1934
 נפטרה ב - 11.9.2015
 בת למישה רשף והינדה בלוך
 הייתה נשואה למוטי מן
 אמא של ורד, רון, אבנר ואופיר.

לזיכרה של עדנה מן

היום הוא ערב ראש השנה ואנו מלווים את אימא למנוחה. קשה לדבר ולכתוב.
 אימא יקרה ואהובה.

לפני פחות משנה התכנסנו לחגוג לאימא 80, עם משפחה וחברים, עם תערוכה מציוריה. אימא הייתה מאושרת וכך גם אנו. לפני האירוע ישבתי איתה לקרוא את החוברת ובה סיפור חייה של אימא. כשסיימתי, אמרה: "זהו... אני את שלי עשיתי". אמרתי לה: "אימא, אני מתכנן לך עוד הרבה שנים". בכך אמרתי מה שרציתי...!

אימא נולדה בקיבוץ, גדלה וחייתה בקיבוץ, ומאוד אהבה את המקום, את ההר, העצים, הפרחים, החי, הנוף, ההיסטוריה עתיקה והמאחרת, הכול.

אימא חינכה תלמידים רבים, חלקם נמצאים כאן היום. אימא הייתה מעיין שופע של ידע וחוכמת חיים. מאימא למדתי לאהוב ספרים, צבעים, אומנות. אימא לימדה אותי לראות את האור בציורים – אלף ציורים, ספרתי. בערוב ימיו של סבא מישה, ישבה אימא במשך כחמש שנים וערכה ומיינה עם סבא את האוסף העצום של הממצאים הארכיאולוגיים. כך הוקם המוזיאון לארכיאולוגיה המקומית. המוזיאון שוכן במקום של כבוד, הלוואי וימצא המוביל שיביא כבוד למקום. זאת הצוואה האמיתית של סבא ושל אימא. אימא אהבה וחיכתה לביקורים שלנו, הייתה מאושרת עם הנכדים, מעניקה במסירות ואהבה ללא גבולות. לכל הנכדים הנמצאים איתנו היום, אני רוצה לומר שסבתא בטוח מאושרת מכך שאתם כאן. אנחנו מחזקים

אתכם ואתם מחזקים אותנו.

אחותנו הבכורה ורד לא יכולה מסיבות בריאותיות להיות כאן איתנו היום, ולכן הלוויה מתועדת בצילום כדי להקל קצת על הכאב של ורד, שנמצאת רחוק, אבל קרוב בלב.

בשנים האחרונות היה לאימא לא קל. הבריאות החלה להתרופף, וכמו בסיפורים היפים החלו להתקרב לאימא ולסייע לה חברות יקרות וחברים. לא אזכיר שמות כדי שלא להביך אותן. הכול נעשה מתוך מסירות, אהבה ורוב כוונות טובות. ואימא, שתמיד אהבה את הלבד שלה, עם הגינה והמשפחה, החלה להיפתח ולקבל בשמחה ואהבה...

אנחנו יודעים הכול, אימא סיפרה לנו ואני רוצה להודות לכל אחת ואחת ואחד מכם. אתם זכיתם להכיר אישה מדהימה.

השנים האחרונות הלא קלות הפכו לחודשים קשים יותר, אימא עברה להתגורר בבית רב-גיל, הבית הסיעודי. אימא הרגשה טוב והייתה אסירת תודה על הטיפול המסור שקיבלה מהצוות. שוב, בלי להזכיר שמות, תודה רבה לכם. אימא טופלה כמו כל מטופל אחר ברב-גיל, באהבה, במסירות ובכבוד. החודשים האחרונים הפכו לשבועות קשים עוד יותר ולימים אחרונים. היינו עם אימא בימים הקשים האלה, זאת זכות גדולה ואני שמח על כך, למרות הקושי העצום. כיבדנו את רצונה של אימא ואת בחירתה, ויחד איתנו כל הצוות המסור מאוד.

אימא חיכתה לבואם של הנכדים ורק אז עזבה אותנו.

סיפור חייה של אימא הוא בעצם סיפור המקום הזה, היפה, השורשי. למדתי מאימא כל חיי, ואת השיעור האחרון למדתי ממנה בחודשים האחרונים, וזה השיעור איך עוזבים את העולם הזה – בצניעות וענווה, ללא תלונות, ובכבוד.

תודה לכל מי שבא להשתתף איתנו וללוות את אימא למנוחה נכונה.

אימא יקרה ואהובה, נזכור אותך תמיד, נוחי בשלום במקום אליו את שייכת ואותו כל כך אהבת.

רון

עדנה מן, סבתא שלי. שלשום, ערב יום שישי, ה-11 בספטמבר 2015, בשעה שמונה בערב, ישבתי והחזקתי את ידך. הייתי לידך ולחצתי בחוזקה את ידך, צפיתי בך נושמת את נשימותייך האחרונות. הספקתי להיפרד ממך, לתת לך עוד הרבה חיבוקים אחרונים ולשלוח מבט אחרון. ולמרות כל זאת, זה עדיין לא נראה אמיתי. קשה לי עדיין לעכל שאת לא נמצאת כאן איתנו. מצד שני, את אולי לא נמצאת פיזית איתנו אבל תמיד תישארי בלב כל אחד ואחד מאתנו. אני עדיין שומעת בראשי את צחוקך, את קולך בעודך שרה ומספרת סיפורים. אני עדיין רואה אותך ומרגישה שאת נמצאת פה איתי. עברה עלייך תקופה לא קלה, אבל היית חזקה. אמרתי לך שאני מאוד רוצה לראות אותך, וחיכיתי. חיכיתי יומיים למרות שהיה לך קשה. חיכית אפילו עוד שעה עד שאופיר יגיע. היית גיבורה.

אני כבר מתגעגעת אלייך, ועדיין מחכה לראות אותך, לתת לך חיבוק אחרון, ועוד אחד. אני שמחה שהיית אתך עד הסוף ואיני מתחרטת על שום רגע, עד כמה שהיה לי קשה. אני יודעת שלא היית לבד. גם את יודעת זאת. היית מוקפת באנשים שאת הכי אהבת, ושאוהבים אותך. אני מבטיחה לך שאף פעם לא אפסיק לצייר.

אני בטוחה שכל אחד מאתנו ימשיך את דרכך בדרך זו או אחרת. יש לך שלושה בנים ובת נפלאים ומסורים, שתמיד דאגו לך והיו שם בשבילך, גם מרחוק. אני רוצה לסיים בדברים שכתבתי לך ביום שלישי. זה נתן לך כוח להמשיך ולהחזיק עוד יומיים, ואני רוצה שייתן לך כוח גם להמשיך הדרך. סבתא, את זוכרת שהיינו מצוירות ביחד? את זוכרת שהיית אוספת אותי מהגן בבית-אלפא? את זוכרת שהיינו הולכות לקנות בכולבו? את זוכרת שתמיד היית מספרת לי סיפורים מעניינים על העולם ועלייך? את זוכרת שהיינו הולכות לחדר האוכל ואכלנו ביחד? את זוכרת שנפלה לי השן הראשונה בבית שלך וחיפשנו אותה ביחד? את זוכרת שלימדתי אותי לסרוג? הסברת לי על צבעים יפים וכמה שאת אוהבת לצייר. את זוכרת את הטיוולים שעשינו מסביב לקיבוץ ובחפצי-בה עם הקלנועית?

את זוכרת שתמיד אירחת אותנו בשמחה ותמיד שמחת כשהבאתי חברות, וגם אותן אירחת? את זוכרת שהיינו ישנות בצהריים ביחד? את זוכרת אילו ברכות יפות כתבו לך כולם ביום הולדת 80, שהייתה לך לא מזמן? את זוכרת שהלכתי לחוג הציור שלך וציירנו שם ביחד? את זוכרת שאמרת שלא משנה שאת כמעט לא רואה, אבל את יכולה לצייר כי את עדיין יכולה לראות כמה העולם יפה? אני זוכרת, ועוד הרבה דברים.

כמו שאת יכולה לראות כמה העולם יפה, גם בלי לראות באמת, אני מקווה שתצליחי להתגבר ולהיות חזקה, גם אם קשה לך. העולם באמת יפה וניחנת בכישרון לראות זאת. למדתי ממך המון דברים: לצייר, לראות דברים בצורה אחרת, ידע כללי, על המשפחה, על הקיבוץ, לסרוג – ועוד המון המון דברים. תמיד אמרת לי שאני יכולה להצליח במה שאני ארצה. תמיד שאלת לשלומי. כולנו נמצאים פה בשבילך ותומכים בך, ואוהבים אותך מאוד.

ניסים תמיד קורים, וכמו שאמרת – אם רוצים, אז יכולים. ואני מוסיפה – אם רוצים, יכולים, וגם משיגים את הכוח. אני מאוד מתגעגעת אלייך וכל הזמן חושבת עלייך ומאחלת לך רק טוב. אני אוהבת אותך מאוד, ומקווה שניפגש בקרוב, נחגוג את ראש השנה ביחד ושוב נצחק ביחד. סבתא, אני אוהבת אותך!
הילה

כתבה חוה

הספד לעדנה: אחותי הבכירה, מורתי ומדריכתי בחיים, בשקט, בצניעות, בדעה צלולה, בנאמנות לדרכך ובקבלת הדין - נפרדת, עדנה, מחייך. בעצם כמו שחיית אותם.

לפני כשנה, ביום הולדתך ה-80, חגגנו יחד ואיחלנו לך ולעצמנו בריאות והמשך היחד. בעקבותיו תלויים בבתים רבים ציוריך, שלוחי לבבך, שמסרת בנדיבות ו בשמחה – אותה שמחה צלולה הפציעה אפילו בימים קשים אחרונים למראה / מגע של חצב פורח או כשסיפרת על נכדייך הגדלים.

אדם בחייו בונה לעצמו את שמחותיו / תקוותיו: - היו לך הגינה ואהבת הטבע. - כנשימה לך היו הקריאה והלימוד. - העבודה בארכיון שהייתה לשליחות של הנצחה והעברת הידע והמורשת לדורות הגדלים וחיים בקיבוץ. - דרך הציור שימרת את מראות הטבע שמסביב ונתת גם ביטוי לרגשות נסתרים. וכמובן המשפחה ובמיוחד – ילדי ילדייך – עליהם גאוותך ואותם טיפחת בפגישות עימם (לא יישכחו המסעות בקלנועית בשבילי הקיבוץ).

עם השנים והקשיים הפיזיים הגדלים, אבדה היכולת לעסוק ברובם. זיכרון העשייה לא חיפה על הצער הכרוך בפרידה מנחמות אלו. וכעת נפרדת מכולנו. בכל תחילת שנה, עדנה, נזכיר אותך, ואת חייך ותקוותיך נזכור לאורכה. היי שלום.

אחותך חוה

הכרתי את עדנה בתור "אחותה של שולה", איתה אני חברה מאז ילדותנו. באחד הימים כאשר שולה הגיעה לארץ לביקור, נפגשתי איתה בדירתה של עדנה. תוך כדי שיחה עדנה אמרה: "הייתי שמחה אם מדי פעם

מישהו היה דופק על דלת ביתי וכנס אלי לבקרני". מאז הייתי שם. באתי פעם או פעמיים בשבוע, והיינו יושבות ומשוחחות. לעדנה היו בעיות ראייה, למעשה כמעט שלא ראתה, והיא נהגה לאסוף ולהכין לקראת פגישתנו את כל הניירת שלה וביקשה שאקריא לה. בעיקר אהבה כאשר הקראתי לה את המידעון ואת הדפים שחולקו לקראת שיחה והצבעה. לא הפסיקה להתעניין במה שקורה בקיבוץ. עדנה הייתה אישה מאוד אינטליגנטית, בעלת ידע בתחומים שונים. אהבה מאוד את בית-אלפא וידעה על בוריים את תולדות הקיבוץ. מהאופן בו דיברה על הקיבוץ אפשר היה ללמוד על אהבתה הגדולה למקום. עדנה ניהלה את הארכיון, ידעה היכן נמצאים כל מסמך, מאמר, תיק וספר, וכיוונה את מיכל ואותי למקום בכל עת שלא התמצאנו.

עדנה הייתה מורה בבית הספר במשך שנים רבות וידוע לי שתלמידיה אהבו אותה, בעיקר את הטיולים בטבע בהם למדו ממנה הרבה. עדנה גם סיפרה לי על חייה האישיים מהם למדתי שלא תמיד היו הכי טובים, אבל היא ידעה להסתדר בתוכם. אהבה מאוד את סבתא סוניה, שבעצם שנים הייתה הכתובת שלה, ודיברה עליה באהבה גדולה. השנים האחרונות לא הטיבו אותה ועקב עיוורונה שהלך והתגבר, נשארה יותר ויותר בביתה. אבל גם אז לא נכנעה לקשיים והשתדלה לעשות הכול בעצמה ולבד. עדנה חיה מאוד בצניעות והיה לי קשה לשכנע אותה לשפר במקצת את איכות חייה. בסופו של דבר הצלחתי לשכנעה, היא ידעה ליהנות מהפריטים שרכשתי עבורה והודתה על כך. לפעמים כשהיה לי נדמה שקשה לה בבדידותה, בעיקר לקראת שבתות או חגים, שאלתי אותה אם מישהו יבוא לבקרה. היא ענה: "אל תדאגי, אני אסתדר, טוב לי ככה, בשקט שלי".

בשנה האחרונה הורע מצבה של עדנה מבחינה בריאותית. היא עברה ניתוח שלאחריו הסתבר שתצטרך לקבל טיפולים. בתקופה זו ישבתי איתה יותר ודיברנו על מה שיהיה. ראיתי לפני אישה בלי תלונות, שלא שאלה "למה זה קרה לי?". הלכה למהלך הזה בעיניים פקוחות ותוך הבנה של מה שצפוי לה. כאשר חזרה לבית הסיעודי התאוששה יפה מהניתוח והיינו כולנו מופתעים מהכוח שלה ויכולת העמידה במצבים שנוצרו. כשהחלה לקבל את הטיפולים שאלתי אותה: "את מפחדת? את דואגת?", והיא ענתה: "איני מפחדת, מדאיג אותי הלא נודע".

כאשר הטיפולים הקשו על איכות החיים, החליטה עדנה באופן אמיץ להפסיקם, ו"מה שיקרה הוא שיהיה". נפרדתי ממנה לקראת נסיעתי לחו"ל. היא איחלה לי טיול נעים ולא קשה. נפרדנו בנשיקה, קיוויתי למצוא אותה במצב טוב כאשר אחזור. לצערי כאשר חזרתי כבר הייתה ללא הכרה. ראיתי שכאשר שמעה את קולי, הכירה אותו ועל פניה נפרש חיוך רחב, שמחה שחזרתי.

למזלה הטוב, הסוף היה מהיר ונפרדה מהעולם בשקט, ללא כאבים, בעצם כפי שחיייתה. כמה מילים על בניה: בעצם לא הכרתי אותם, אך בשבוע האחרון בו ביליתי איתם בבית הסיעודי, למדתי להכיר אותם מקרוב. ראיתי כמה אהבה העניקו לה, איך עטפו אותה ותמכו בה, אחזו בידיה וליטפו אותה. שמו לה מוזיקה שאהבה. עדנה זכתה בסוף חייה להיות מוקפת בבני משפחתה, ממש עד לרגע האחרון.

רחל פאר

כתבה רבקה גולדנברג

לזכרה של עדנה לפני שנה וחצי עברתי ליד ביתך, את ישבת על הספסל בגינתך ואני שאלתי לשלומך. מאז כמעט כל שבוע הגעתי אליך ולמדתי להכירך. שוחחנו רבות ונוכחתי לדעת, שאת אישה משכילה, רחבת אופקים ומעמיקה.

ספרת לי את כל שעבר עליך, על ילדותך, על חיי הקיבוץ של פעם, שהיו פשוטים וצנועים, על שעות הערב בבית ההורים עם אימא מסורה ואבא שמתעניין בארכיאולוגיה ואוסף בולים. כאשר גדלת והתחלת ללמוד, את לבך ודמיוןך כבשו הספרים. אהבת את הלימודים גילית עניין רב בטיולים בטבע, בבעלי חי וצמחים והיו לך אוספים: ניירות כסף, פרסים ובולים. בשנות המוסד, היו אהובים עלייך שיעורי ההיסטוריה והכימיה. כשרון הציור ליווה אותך מאז ובא לביטוי בשפע תצורות וגוונים, בנופים ודמויות, שבידך ודמיוןך נצרפו לתמונות מרשימות. בגינת הבית ובכרם עבדת בשעות שאחר הלימודים. עבודה עם חברות קיבוץ מלומדות, שהיה להן ידע רב בגידול צמחים וטיפוחם והן הותירו בך את רישומן לשנים. החינוך התנועתי, ה"שומר הצעיר", פעולות, מחנות, מדריכים, אידיאולוגיה וערכים. את שירותך הצבאי עשית בחיל המודיעין. ולימודי הוראה בסמינר אורנים.

נהנית ללמד ולהקנות את אהבת הטבע לילדים. במשך השנים פרסמת מאמרים בעיתון הקיבוץ על אתרי

עתיקות בבית אלפא, על עצים שבקיבוצנו ומאמרים נוספים שעל כישוריך ועומק ידיעותיך מורים. בשנים האחרונות עבדת בארכיון ומאוד נהנית, עד שראייתך נחלשה. אך המשכת לצייר, לטפח את גינתך, לגלות עניין בכל המתרחש. היה כל כך מעניין לשוחח, לשמוע את דעתך המגובשת, הכנה, הנבונה. אני נזכרת ביום הולדתך ה-80, שחגגת לפני כמה חודשים. היית מוקפת בילדייך, נכדיך ומשפחתך הענפה. זאת הייתה מסיבה מרגשת ועל פנייך השתקפה שמחה רבה. כך בזכרוני תהיי צרורה.
רבקה גולדנברג